

דו"ח חצי-שנתי

מוקד Sea Watch

ינואר-יוני 2018

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

דגים באחריות
הרפורמה להצלת הים התיכון

SEA WATCH
מדווחים מהמים

כתיבה: מוקד SeaWatch
היגוי ועריכה: אלון רוטשילד
צילום תמונת שער: יוסף סגל

תקציר מנהלים

דו"ח זה מסכם את כלל הדיווחים על מפגעים ימיים שהתקבלו במוקד SeaWatch - מוקד לטיפול בדיווחי ציבור אודות מפגעים בים התיכון, במשך ששת חודשי העבודה ינואר-יוני 2018.

SeaWatch הוא מוקד מבוסס אפליקציה סלולרית לטיפול בדיווחי ציבור אודות מפגעים בים התיכון. המוקד חותר לייעל ולהעצים את אכיפת החוק ומניעת מפגעים בים התיכון, על ידי הגברת מודעות הציבור ומקבלי ההחלטות לאתגרי השימור בים.

מאז השקתה בראשית חודש אוקטובר 2015 הורידו את האפליקציה 7488 איש. מתחילת 2018 הורידו את האפליקציה 788 איש.

במהלך חמשת החודשים הראשונים של 2018 התקבלו במוקד 102 דיווחים. 68% מהדיווחים הינם דיווחים איכותיים אשר הועברו לרשויות למתן מענה והמשך טיפול. 'דיג בלתי חוקי' היא הקטגוריה המדווחת ביותר (כ-50% מכלל הדיווחים).

במהלך חודש יוני (איסור הדיג בעונת הרבייה) לא נצפתה פעילות דיג מסחרית וספורטיבית, למעט מספר מקרים בודדים. במוקד התקבלו 2 דיווחים אשר נבדקו בזמן אמת ע"י רשויות האכיפה אך לא נמצאו ראיות המעידות על עבירה על החוק.

בזכות דיווחי אמת איכותיים אשר ניתנו במהלך תקופה זו ניתן היה לתת מענה רלוונטי בשטח לאירועים הנ"ל:

צביים:

בזכות 2 דיווחים על עליות צבות ים לצורך הטלה בחופים באזור המרכז הגיעו אנשי רשות הטבע והגנים למקום הקן, והעתיקו אותם לחווה מוגנת.

דיג לא חוקי:

מכירת דגים מתחת לגודל המותר ואירוע דיג לא חוקי (באמצעות מכלי אוויר). הדיווחים הועברו לטיפול גורמי האכיפה (טרם התקבל סטטוס טיפול).

רשת רפאים:

רשת רפאים אחת הוסרה באופן יזום ע"י המוקד.

סיכום:

ניתן לראות מגמה חיובית בגין הכרת הציבור במציאות החדשה בים התיכון, בה קיים ממשק דיג המיושם הלכה למעשה. יש חשיבות להמשיך ולעודד את הציבור לדווח על מפגעים בים התיכון, תוך מיקוד על קהלי יעד הנחשפים למקרים ולאתרים שאינם מקבלים מענה טוב על ידי רשויות המדינה. המוקד ימשיך לעקוב, בין השאר באמצעות בקשות חופש מידע, אחרי טיפול הרשויות בדיווחים ואחר מיצוי הדין עם עבריינים.

חודשים ינואר-מאי 2018

חודשים ינואר-מאי 2018

עיקר ממצאי הדוח:

מתחילת ינואר ועד סוף מאי 2018 התקבלו סה"כ 102 דיווחים. 68% מהדיווחים הועברו לרשויות למתן מענה והמשך טיפול.

עבירות דיג:

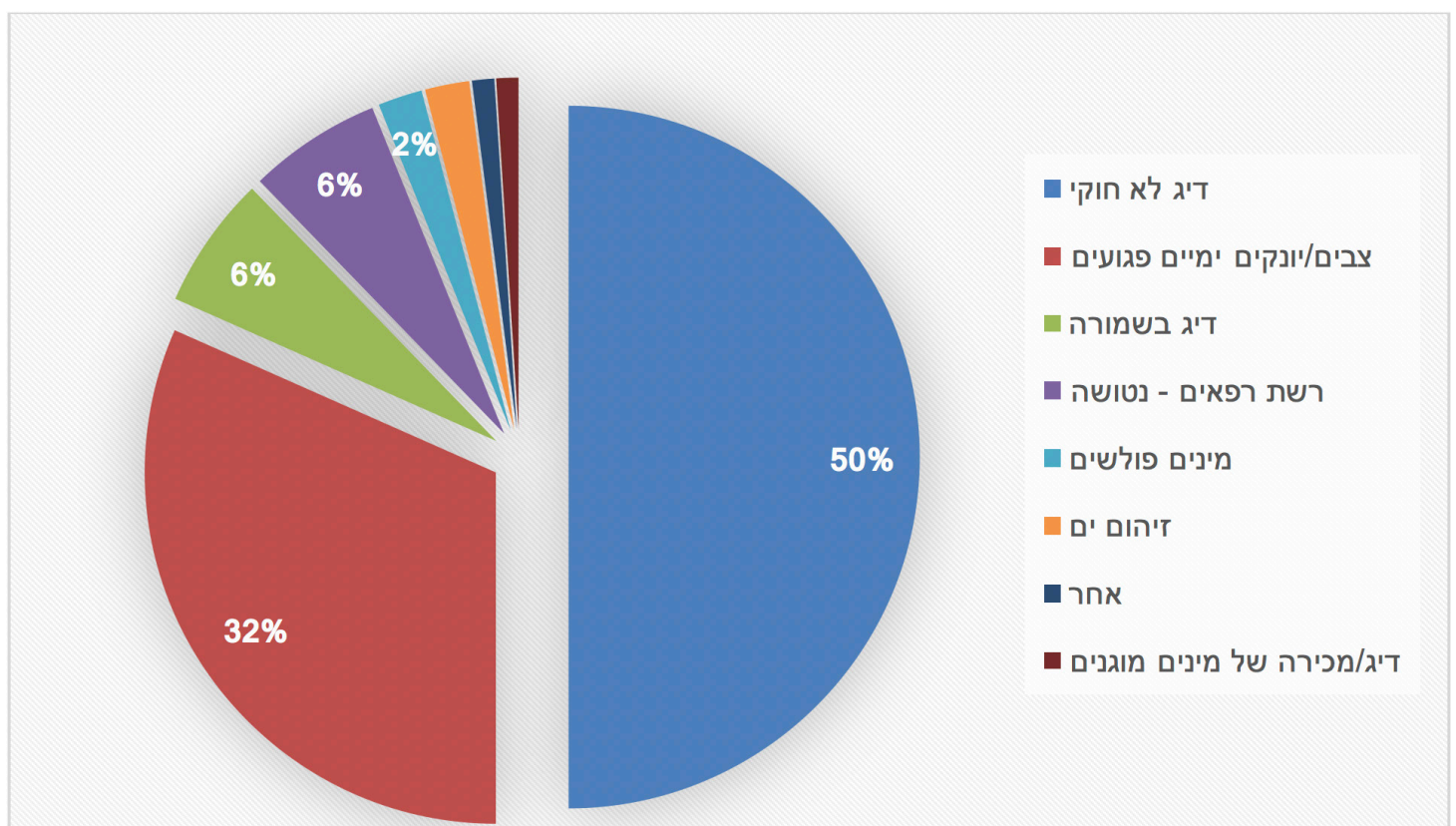
5% מהדיווחים הובילו לפתיחת תיקי חקירה.

כ- 30% מהדיווחים, על אף היותם מפורטים ועשירים בפרטים, לא היו עבירה על החוק. לכן, המוקד ימשיך בפעילות הסברה כדי לחדד את היכרות הציבור עם תקנות הדיג החדשות. חלק מן הדיווחים הינם עדיין בשלבי חקירה וחלקם הסתיימו בקנסות אשר ניתנו למבצעי העבירה.

צבים:

- בחציון זה נתקבלו 26 דיווחים על צבי ים מתים לאורך כל חופי הארץ, לעומת 32 דיווחים שהתקבלו בתקופה המקבילה אשתקד. במוקד כמעט ולא מתקבלים דיווחים על צבי ים פצועים, ולכן חשוב להרחיב את מעגל המדווחים ולהפנות את תשומת לב ציבור המדווחים לצבים חיים הנמצאים במצוקה.
- התקבלו 6 דיווחים על עליות צבים לצורכי הטלה בחוף, נמצאו 4 קיני ביצים.

התפלגות הדיווחים לפי קטגוריות:

חקרי מקרה

01

מכירת דגים מתחת לגודל מינימום

בתאריך 21.3.18 פעל המוקד באופן יזום בשווקים במרכז הארץ ותיעד מכירת דגים ממין דקר, הקטנים מגודל המינימום המותר בחוק. הוגשו מספר תלונות אשר הועברו להמשך טיפול גורמי האכיפה. טרם התקבל סטטוס טיפול.

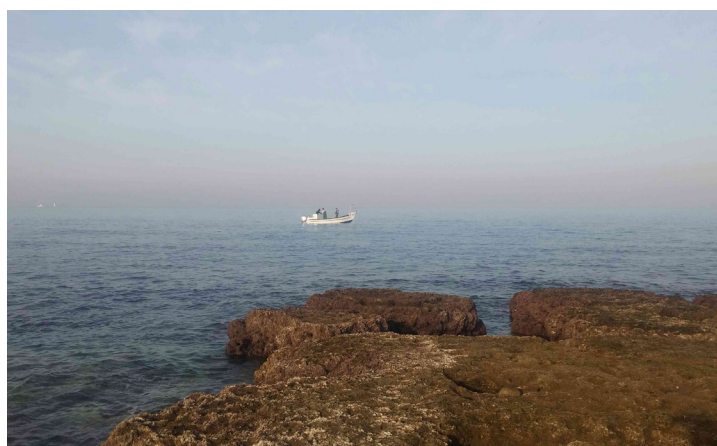

צילום: החברה להגנת הטבע

02

דיג לא חוקי בשמורה

בתאריך 3.2.18 התקבל דיווח במוקד על דיג לא חוקי בשמורת שיקמונה. פרטי כלי השייט הועברו לגורמי האכיפה. מרשות הטבע והגנים נמסר כי הדייגים יזומנו לחקירה. טרם התקבל סטטוס טיפול.

צילום: צורף לדיווח

03

דיג לא חוקי - דיג באמצעות מכלי אוויר

בתאריך 5.2.18 התקבל דיווח איכותי במוקד על חשד לדיג באמצעות מכלי אוויר. צוות המוקד הגיע לשטח ותיעד את החשודים בעבירה. תלונה עברה לטיפול גורמי האכיפה אך טרם התקבל סטטוס טיפול. הוגשה בקשת חופש מידע בנושא.

צילום: החברה להגנת הטבע

04

רשת רפאים

בחדש ינואר עקב דיווח למוקד נתגלתה רשת רפאים באזור דרום הארץ, המקרה טופל ע"י המוקד בזמן אמת והרשת הוסרה.

צילום: החברה להגנת הטבע

05

עלייה לצרכי הטלה

בתאריך 29.6.18 התקבל דיווח במוקד על סימני עלייה של צב ים לצרכי הטלה. לאחר סריקה התגלה קן ביצים אשר הועתק לחווה מוגנת ע"י רשות הטבע והגנים.

צילום: צורף לדיווח

רשות הטבע והגנים

בעקבות לחץ מתמשך של החברה להגנת הטבע ובסיוע דיווחי הציבור במסגרת sea watch אשר חשפו את מחדל הטיפול של משרד החקלאות בנושא, משרד החקלאות העביר לאחריות רט"ג את הפיקוח על הדיג. לצורך כך החלה עבודת מטה לחתימת הסכם ואיגום תקציב שיאפשר לרשות הטבע והגנים לבצע את משימת הפיקוח על הדיג. הפקחים יופעלו דרך המחוזות ולמעשה הוקמו שני מרחבים ימיים חדשים בים התיכון, אחד במחוז צפון ואחד במחוז מרכז. כמו כן יפעלו פקחי היחידה בכנרת ובמפרץ אילת.

פקחי היחידה הימית החדשה יעסקו באכיפת החוקים הבאים:

-חוק שמורות טבע גנים לאומיים

-אכרזת ערכי טבע מוגנים

-פקודת הדיג

-חוק איסור נהיגה בחוף הים

אתגרי האכיפה

זמני דיווח ומעקב טיפול:

עפ"י מעקב הטיפול בדיווחים ניתן לראות כי קיים מענה חלקי בלבד מצד יחידת האכיפה הימית לדיווחים בשעות הערב/לילה. מרבית מדיווחי הדיג בעונת הרבייה התקבלו בשעות הערב לכן יש צורך בהגברת מאמצי האכיפה בשעות אלו.

קושי באכיפה במקרה של דיג לא סלקטיבי:

דיג המכמורת הוא שיטת דיג לא סלקטיבית, שתוצאותיה הן אחוז גבוה של שלל לוואי לא חוקי: גדלי המינימום ופגיעה בערכי טבע מוגנים. יש צורך לתת מענה אכיפתי למקרים של דיג ערכי טבע מוגנים ומינים מתחת לגודל מינימום בשיטת המכמורת, במקביל למאמץ להביא לביטולה של שיטת דיג זו בישראל.

הבדלת דיג מקומי מייבוא:

כחלק מאכיפת גודל מינימום בשווקים ובחנויות קיים קושי הוכחת העבירה בשל הכללת השלל המקומי הבלתי חוקי, תחת תירוץ של "סחורה המיובאת לארץ". יש צורך להדק את הפיקוח על שלל הדיג המקומי ולהבדילו מהשלל המיובא, כדי למנוע מתקנת גודל המינימום מלהפוך ל"אות מתה".

היחידה הארצית להגנה על הסביבה הימית במשרד להגנת הסביבה

המשרד להגנת הסביבה אמון על אכיפת חוקי זיהום הים.

- התקבלו 3 דיווחים בתחום זיהום הים.
- 2 דיווחים על הזרמת שפכים לים נבדקו בזמן אמת ולא התגלו ממצאים.
- דיווח נוסף על חבית צפה בים לא טופל.

חבית צפה באזור צפון הארץ | צילום: החברה להגנת הטבע

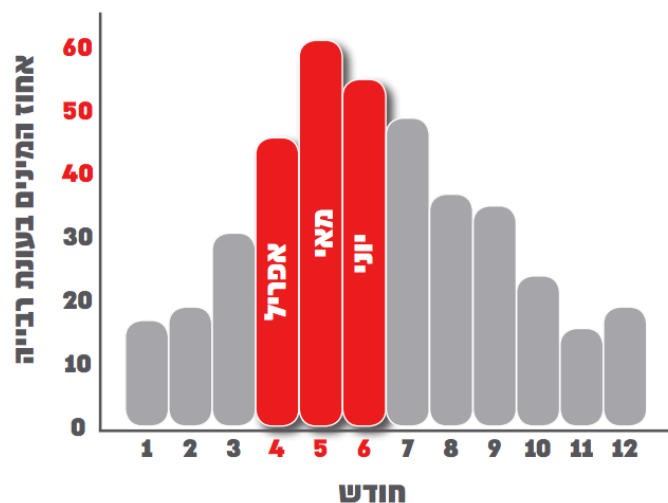
עונת הרבייה יוני 2018

השבת דיג בעונת רבייה

אחד הכלים המרכזיים בניהול ציי דיג ברחבי העולם הוא השבתת דיג בעונת הרבייה. שימור כושר ההתחדשות של הדגה מהווה מרכיב מהותי בקיום ממשק דיג בר קיימא לאורך שנים. פעילות הרבייה של מיני דגים רבים מתרחשת במים רדודים ובחלק מהמינים קיימת תופעה של התלהקות התקבצות מספר רב של דגים בוגרים לצורך רבייה, מינים אלה משמשים מטרה קלה לדיג. הסיכוי לדוג נקבות בוגרות הנושאות בבטן ביצים בשלות הוא סיכוי גדול בעונה זו, ופגיעה בהן גורמת לירידה משמעותית במספר הדגים שייגיעו לבגרות בדור הבא וימשיכו להתרבות. להשבתת הדיג בעונת הרבייה יש גם תפקיד חשוב בשמירה על חיות מוגנות, כמו צבי ים, גיטרנים וכפן גושמני ("סיגל") המתקרבים בתקופה זו לחוף.

לפי נתוני מחקר שבוצע על ידי אוניברסיטת תל אביב והמכון לחקר ימים ואגמים, בחודשים אפריל - יולי מתרבים 78.5% מהמינים המסחריים של הדגים. ולכן מומלצת השבתת כלל צי הדיג (למעט חכות מהחוף ודיג דגים נודדים פלאגיים בעומק הים) למשך 4 חודשים.

בחודשים אפריל ומאי חלה שיא עונת הרבייה של 16 מינים מסחריים, ובחודשים יוני - יולי מתרחשת שיא עונת הרבייה של 29 מינים מסחריים אחרים. ניתן לתזמן הפסקת דיג לתקופה מוגדרת, כאשר כמה שיותר מינים מתרבים.

בעונת הרבייה 2016, הוטלו לראשונה מכוח מגבלות ברישיונות דיג בעקבות עתירה לבג"צ של החברה להגנת הטבע מגבלות איסור דיג בחודשים אפריל ומאי לכל שיטות הדיג, למעט דיג הקפה, דיג במערך חכות צף, ודיג מכמורת במים עמוקים מ-40. מכיוון שלא התבצעו כמעט פעולות הסברה, אכיפה והרתעה, הדיג המשיך כמעט כרגיל בעונה זו.

במרץ 2017 נכנסו לתוקף תקנות חדשות בפקודת הדיג, המגדירות בין היתר הפסקת דיג בעונת הרבייה לתקופה של 60-90 יום. לצורך מתן אפשרות לציבור הדייגים להיערך לשינוי, הוחלט כי בתקופת המעבר של התקנות החדשות, 3 שנים, תקופת איסור הדיג תקבע ל-45 יום.

יודגש כי תקופה זו אינה מספקת הגנה אפקטיבית על מרבית מיני הדגים מכיוון שאינה כוללת את כל חודשי הרבייה המתרחשים בפועל בין אפריל ליולי.

עונת הרבייה 2018 הוכרזה בין ה- 1.6 לבין ה- 30.6 וקוצרה ע"י פקיד הדיג ל-30 יום בלבד. איסור הדיג כולל את כל סוגי שיטות הדיג למעט דיג חכות מהחוף ודיג מכמורת בעומק מעל 30 מ' באזורים המותרים (איסור הדיג של ספינות המכמורת נכנס לתוקפו מה- 1.7 ועד ה- 31.8 ונקרא "עונת הגיוס" בה הדגיגים שגדלו מעט מתחילים להיתפס ברשת המכמורת).

בנוסף, עונת רביית הדקרים הוכרזה בין התאריכים 1.5 לבין 30.6 שבה חל איסור מוחלט על דיג דקרים (לוקוסים) בכל סגנונות הדיג.

ממצאים

- במהלך החודש של איסור הדיג בעונת הרבייה התקבלו במוקד 4 דיווחים מפורטים בלבד בנושא דיג לא חוקי.
- לאחר בדיקתם של פקחי היחידה הימית נמסר כי לא נמצאו ראיות המעידות על עבירה על החוק ב-2 מהאירועים וזאת לאחר הגעתם לשטח. 2 אירועים נוספים לא טופלו.
- מרשות הטבע והגנים טרם נמסר פירוט על מספר דוחות ואירועים אשר טופלו בצורה יזומה בעונת הרבייה ע"י היחידה הימית החדשה.

תמונות שהתקבלו בצירוף לדיווחים במוקד Sea Watch

01

דיווח: דיג בעונת הרבייה

תאריך: 8.6.18

מיקום: פלמחים

סטטוס טיפול: לא טופל ולא נחקר ע"י היחידה הימית.

צילום: צורף לדיווח

02

דיווח: חשד לדיג בעונת הרבייה

תאריך: 15.6.18

מיקום: תל אביב

סטטוס טיפול: שיטור ימי הגיע למקום, טרם התקבלו פרטי האירוע.

צילום: צורף לדיווח

03

דיווח: חשד לדיג בעונת הרבייה

תאריך: 17.6.18

מיקום: ג'יסר

סטטוס טיפול: מהיחידה הימית נמסר כי הסירה נבדקה ולא עסקה בדיג אך בעקבות דיווח זה והגעתם לשטח, נצפו שתי עבירות אחרות ללא קשר לאירוע.

צילום: צורף לדיווח

סיכום

ניכר כי העברת אחריות האכיפה על הדיג לרט"ג תשפר את האכיפה בתחום הדיג בצורה דרמטית. רט"ג הוא גוף בעל ניסיון מוכח באכיפת ציד (ביבשה) ודיג (במפרץ אילת ובתחומי שמורות בים התיכון), נוכחותו בשטח מבחינת פיקוח ואכיפה מובנית ומוכיחה את עצמה בתחומים אחרים, והוא ערוך לטיפול בעבירות בעלות אופי של "הקפצה".

המלצות

- החרמת ציוד דיג בעת טיפול באירוע דיג לא חוקי יכולה להגביר את אפקט ההרתעה בקרב ציבור הדייגים.
- יצירת קשר מידי עם גורמי האכיפה ע"י המוקד לוודא קבלת הדיווח והטיפול בו, משפרת את התייחסות ומחויבות גורמי האכיפה לטיפול באירוע.
- מספר הדיווחים על צבי ים מתים המגיע לחוף ממשיך להיות גבוה מאוד. סיבות תמותת צבי הים הן הסתבכות בציוד דיג (בעיקר ספינות מכמורת ודיג חופי), אכילת פסולת מוצקה, פגיעות הדף מפעולות חיפוש והפקת גז ונפט ופעילות ביטחונית, כמו גם פגיעות כלי שיט. יש לפעול להעלאת המודעות לשמירה על צבי הים באמצעות המדיה ובעזרת ציבור המדווחים.
- הרחבת מעגל המדווחים מהציבור במדווחים איכותיים, המסוגלים לספק חומר ראשוני לפתיחת חקירה, תעזור לגורמי האכיפה לטפל באירועים רבים ולייצר אפקט הרתעה בשטח מול עבריינים מפגעים, שיקבלו תחושה ש"עיני הציבור" נמצאות בכל מקום.
- מגיעים מעט דיווחים למוקד בתחום זיהום הים. כדאי להגביר את המודעות לנושא בעזרת קמפיין מדיה ופנייה לקהל מדווחים פוטנציאלי.